GAZETA
Wielkiego Xięstwa
POZNAŃSKIEGO.

Nakładem Drukarni Nadworney *W. Dekera i Spółki.* — Redaktor: *A. Wannowski.*

№ 279. W Poniedziałek dnia 29. Listopada. 1841.

Wiadomości zagraniczne.

Polska.

Z Warszawy, d. 23. Listopada.

N. Pan, stósownie do przedstawienia JO. Xięcia Namiestnika Królestwa, Najłaskawiéj ozdobić raczył orderem św. Stanisława klassy 3éj: JXiędza Felixa Toczyskiego, Kanonika hon. Rzymsko Katolickiéj Archidyecezyi Warszawskiéj i Proboszcza parafii Grojec; tudzież Pawła Jaworskiego, Sędziego Pokoju Wydziału 1go w Warszawie, za odznaczenie się gorliwą i korzystną dla kraju służbą w wielu czynnościach, bezpłatnie przez niego odbywanych.

Francya.

Z Paryża, dnia 18. Listopada.

O stósunkach między Hiszpanią i Anglią zachodzących dzisiejsza Presse tak się tłómaczy: »Zdaje się rzeczą pewną, że między Hiszpanią i Anglią traktat handlowy podpisany został. Jeżeli się rzecz tak ma w istocie, to Anglia celu, do którego od tylu lat zmierzała, w pośród a może i za pomocą zaburzeń w Hiszpanii, dostąpiła. Spodziewamy się więc, że gazety oppozycyjne oczy swe teraz otworzą i o prawdziwości tego, cośmy im od 6 miesięcy powtarzali, na reszcie się przekonają. Odpowiadano nam, że Espartero tak się nie upodli, żeby traktat takowy zawrzeć miał, ale my przeciwnie mówiliśmy, że mu dotychczas tylko na sposobności i sile do tego zbywało. Otóż sposobność nastręcza mu się a chwycił się éj z prędkością, świadczącą o prawdzie domysłów naszych. Zobaczymy, czy Konstytucyonista i ten czyn Espartery usprawiedliwiać zechce, podobnie jak dekretu bronił, zabraniającego handlu z nami w prowincyach baskijskich.«

O zniesieniu fueros w prowincyach Baskijskich wyraża się Konstytucyonista w sposób pochwalny, dowodząc, że ostatnia 7 letnia wojna, która całą Hiszpanią do gruntu zniszczyła i tylu nieszczęść stała się przyczyną, jedynie przez owe fueros wywołaną została. Postępek ten Regenta usprawiedliwia powyższy dziennik tém, że lubo konwencya w Bergara zawarta, zapewniła prowincyom Baskijskim utrzymanie ich odwiecznych przywilejów, jednak Kortezy oświadczyły przez prawo swoje z r. 1839, że utrzymanie tych przywilejów zatwierdza tylko o tyle, o ile takowe zgodne są z konstytucyą państwa.

Kilka dzienników donosi, że pp. Arago, Favre, Ledru Rollin, Ploque i St. Amant w ułożonéj wspólnie konsultacyi protestują przeciw postępowaniu z więźniami politycznemi

osadzonemi w Mont St. Michel. Wymienieni prawnicy oświadczają, że zastósowanie systemu odosobnienia do tych więźniów jest widoczną obrazą prawa i że Dyrektor owego więzienia przez przedłużenie kilko miesięczne takiéj kary nadużył nadanéj mu władzy. Panowie Marie, Berryer i Odilon Barrot mieli się do téj protestacyi przyłączyć i kwestya ta zapewnie przedłożoną będzie Izbom Parlamentu.

Pan Guizot miał powziąć postanowienie względem reformy wyborów. Ma się przychylić do rozszerzania praw wyborczych, udzielając je sędziom przysięgłym, przez co liczba wyborców powiększyłaby się blisko o 18,000

W L'Indicateur de Bordeaux czytamy: P. Mendizabal, były Minister hiszpański, wczoraj przejeżdżał przez nasze miasto udając się do Paryża.

Z dnia 19. Listopada.

Sąd Izby Parów ogłosił się wczoraj po dwudniowych obradach za kompetentny i stósownie do rekwizytoryum Generalnego Prokuratora wszystkich obżałowanych, jednych z przyczyny wspólności w zamachu, drugich z powodu udziału w spisku przeciw istniejącemu rządowi, pod Sąd oddał. Dziwią się powszechnie, że P. Dupoty, redaktor dziennika Journal du Peuple, téż w processie tym stanówczo teraz uwikłany został, kiedy przytoczone przeciw niemu dowody nawet Hrabiemu Bastard nie zdawały się być wystarczającémi, aby go postawić w rzędzie oskarzonych. Publiczne obrady może dnia 6. Grudnia się rozpoczną.

O koncentracyi korpusu obserwacyjnego nad granicą belgijską uważa Konstytucyonista: »Ustawienie korpusu obserwacyjnego nad granicą północną w Bruxelli równie jak w Paryżu wielkie sprawia zadziwienie. Gazety ministeryalne belgijskie tém mniéj to pojąć mogą, gdyż w całym kraju zupełna panuje spokojność, bo ostatni spisek powszechnie tylko wyśmiano jako niedorzeczny. W Paryżu powiernicy Ministrów inaczéj się odzywają; twierdzą, że wielka liczba oficerów armii belgijskiej mniéj więcéj w spisku owym uwikłana, że tajne i demokratyczne towarzystwa francuzkie udział w nim mają i że obydwa kraje w wielkiém były niebezpieczeństwie. Wszakże bardziéj jeszcze to zadziwiać musi, że w chwili, kiedy ministeryalne gazety belgijskie na utworzenie korpusu obserwacyjnego narzekają, tutaj twierdzą, iż rząd Króla Leopolda o ustawienie onego usilnie prosił. Nie wiemy, kiedy zagadka ta zostanie rozwiązaną; zapewne Izby dopiero tajemnicy téj dociekną; ale dla tego téż zagajenie ich ile możności odwlaczają.«

Konstytucyonista zawiera co następuje: »Wczoraj upowszechniła się bardzo pogłoska o rozprzężeniu się Ministeryum. Głoszono nawet, iż Pan Humann już dymissyi swojéj zażądał. Nie wiadomo nam, o ile pogłoska ta uzasadniona; ale w stanie, w jakim się gabinet znajduje, nie pierw w uwolnienie Ministra tego uwierzymy, dopóki nas o uwolnieniu tém Monitor nie zawiadomi. Pewną zdaje się tymczasem rzeczą, że na odbytéj niedawno temu Radzie ministeryalnéj pytanie o rozbrajaniu stało się przyczyną żywych sporów, i że mimo oporu Marszałka Soulta Pan Humann zdołał kollegów swoich skłonić do przychylenia się do zmniejszenia wydatków na armią. Wieść o uwolnieniu Pana Humanna od jego dotychczasowych obowiązków jest świeższa od owego posiedzenia gabinetowego, i jeżeli zatém Minister skarbu objawił istotnie myśl swoję usunięcia się, sądzićby wypadało, iż Rada ministeryalna swego pierwszego kroku żałowała i przychyliła się do żądań Marszałka. Zresztą kłopot Ministrów i niezgoda między nimi tym bardziéj się zwiększać będą, im bardziéj zbliża się pora zagajenia Izb.«

Podług wiadomości z Algieru z dnia 10. b. m. General Bugeaud znowu z swoim głównym sztabem do miasta tego powrócił. O wyprawie do Maskary otrzymujemy teraz obszerniejsze szczegółowe sprawozdania, ale te nic nowego i treściwego nie zawierają. O wypadku wyprawy jesiennéj do prowincyi orańskiéj tak się General Bugeaud przy końcu swego sprawozdania wyraża: «Chociażeśmy się nie doczekali poddania się wszystkich pokoleń, które się z tém przed nami oświadczyły, zadaliśmy przecież przeciwnikowi naszemu cios dotkliwy, zniosłszy pokolenie Hachem, zburzywszy Saidę i zawarłszy przymierze przeciw niemu z pokoleniami nad granicą pustyni. Głównym zaś wypadkiem jest to, iżeśmy Maskarę do tego stopnia w żywność opatrzyli, że załoga tameczna przez całą zimę trzymać się i pokoleniu Hachem uskutecznienia zasiewów wzbronić może. Z tego zaś właśnie pokolenia wszystkie inne biorą przykład i z niém wszystkieby się poddały. Jego zatém pokonanie musi być głównym przedmiotem wszystkich dalszych usiłowań naszych.« — Przed swym wyjazdem z Mostaganemu wręczył Generalny Gubernator Hadschi-Mustafie - Oulidowi - Osmanowi - Bejowi patent, nadający mu godność Beja Mostaganemskiego i Maskarskiego, stósownie do rozporządzenia królewskiego z dnia 5. Września.

Bej ten wykonał na Alkoranie przysięgę wierności Królowi Francuzów.

Giełda z d. 19. Listopada. Na giełdzie dzisiejszéj wyłącznie prawie tylko o bliskiéj zmianie ministeryalnéj rozmawiano, w skutek czego renty francuzkie mocno znowu sprzedawano. Głoszono, że Panowie Molé, Dufaure i Passy dziś w Tuilleryach przyjmowani byli, i że Król przyjął podanie Pana Humanna o dymissyą. Hiszpańska renta czynna znowu nieco w górę poszła, a to w skutek wiadomości z Barcelony, donoszącéj o nader sprężystych środkach, jakich się General Espartero chwycił. Nadto nadeszło z Madrytu z d. 12. b. m. wyższe notowanie.

Z dnia 20 Listopada.

Monitor obejmuje dzisiaj postanowienie królewskie, zwołujące Izby na d. 27. Grudnia r. b. Ogłoszenie tego postanowienia już samo przez się dowodem, że Ministrowie pokój, albo przynajmniéj zawieszenie broni między sobą zawarli. Jakoż wielkie powstałyby trudności, gdyby w obecnéj chwili do utworzenia nowego gabinetu przystąpić chciano. Słychać, że w tym razie nie tylko Pan Humann, lecz też Panowie Soult i Teste do dymissyi by się podali, o czém gdy jednak Król nic wiedzieć nie chciał, Ministrowie zgromadziwszy się, wzajemne sobie uczynili koncessye. Marszałek Soult zezwolił na zmniejszenie budżetu swego o 12 mil. frank.; podobna redukcya w budżecie marynarki nastąpić ma. Pan Teste zato przyrzekł, że jednę tylko linię kolei żelaznych z pomiędzy zaprojektowanych w Izbie wniesie. Tym sposobem byt Ministeryum przynajmniéj aż do zagajenia Izb może zabezpieczony.

Moniteur parisien obejmuje następujący artykuł: „Po wykryciu spisku w Bruxelli, nakazano pewne ruchy wojska w departamentach północnych. Późniéj przeciwne wydano rozkazy. Niektóre dzienniki korzystały z téj sposobności, aby rząd o brak stałości posądzić. Wiemy z pewnością, że w istocie w rayon 16téj dywizyi rozkazy do koncentracyi wojsk były dane, tudzież że Generałowie mający objąć dowództwo, już mianowani byli. Ale wiemy też, że wojska te już znowu odebrały rozkaz powrócenia do załóg swoich; dodajemy tylko, że dzienniki wspomniane środek ten raczéj za mądry i naturalny poczytywaćby powinny, kiedy przyczyna, która to postanowienie spowodowała, więcéj nie zachodzi.“

Konstytucyonista powiada: „Wczoraj poczytywaliśmy to szczególną okolicznością, że podczas kiedy dzienniki ministeryalne belgijskie nad koncentracyą korpusu obserwacyjnego się dziwią, przyjaciele Ministeryum naszego je tém usprawiedliwiają, że rząd Króla Leopolda sam tego sobie życzył. Ale teraz jeszcze coś szczególniejszego zaszło: Minister Belgijski spraw zagranicznych na publiczném posiedzeniu o te poruszenia wojsk w departamentach naszych zapytany, odrzekł, że celu ich nie zna i ich sobie wytłumaczyć nie umie. Cóż to więc znaczy? Jesteśmy z Belgią węzłem ściśléj przyjaźni połączeni; oba narody mają też same polityczne interesa, jednę spowinowaconą dynastyę — a mimo to moglibyśmy ustawić nad granicą tych sąsiadów naszych korpus obserwacyjny, nie zawiadomiwszy ich o tém urzędownie!? Jest to zaiste osobliwsze postępowanie z zaprzyjaźnionym ludem — zaś jeżeli prawda, co tu głoszą, że rząd belgijski sam koncentracyi wojska zażądał, cóż trzymać mamy o odpowiedzi Ministra Belgijskiego? Dość — zachodzi w tém jakaś tajemnica, intryga może, któréj Izba dochodzić zapewne nie omieszka.“

— — W skutek dwóch powyżéj podanych wiadomości — o zgodzie przywróconéj na łonie gabinetu i zwinięciu korpusu obserwacyjnego nad granicą belgijską — kurs renty francuzkiéj podniósł się.

Anglia.

Z Londynu, dn. 19 Listopada.

Waryat, Karól Mann, chcący się w sobotę do pałacu Buckinghamskiego dostać, odwieziony został we wtorek do Bedlamu, gdzie przeznaczoną dla siebie izbę obok Oxforda, który do Królowéj strzelił, zajął. Obstaje on jeszcze ciągle przy swém prawie do tronu angielskiego, ale się już nieco uspokoił. Ma on mieć bardzo znakomitych krewnych i wnoszą, że go tymże wydadzą, jeżeli zaręczą, że go z pod swojéj nie wypuszczą opieki.

O'Connell bardzo się z swoim urzędem Lorda Majora popisuje i cały świat katolicki powinien zdaniem jego, mieć sobie za zaszczyt, że stolica Irlandyi ma znowu burmistrza katolika i podziękować mu za ten zaszczyt — pieniędzmi. Nie długo bowiem znowu zbierać będą dla niego roczną rentę; twierdzą, iż jego interesa w tak złym są stanie, że jeżeli mu ta dobrze nie dopisze, kłopot jego jawnym się stanie. Rzecz zaś tak się ma, iż choć mu lud irlandzki od wielu lat znacznych summ dostarcza, przecież wydatki jego na popieranie wyboru swych synów i utrzymywanie przyzwoite swych przyjeznych reprezentantów w czasie posiedzenia parlamentu w drogim Londynie, o wiele dochody te przewyższają, zwłaszcza, iż własnego majątku nie posiada, fami ją ma liczną i adwokatorstwem swojém już się dawno nie trudni. Tymcza-

sem zapewniają, że liczba księży, nie chcących dłużéj do tych składek należeć, coraz bardziéj się zwiększa, a to dla tego, że przez zbieranie składek takowych w swych ubogich gminach na własnych tracą dochodach. Zresztą każdy sam o sobie najlepiéj radzi, a co oni w własnym czynią interessie, to dzienniki konserwatystyczne jako patryotyzm roztrębują.

Generał Major, Lord Saltoun, wybiera się do Chin jako drugi w dowództwie pod Generałem Porucznikiem Sir Hugh Gough. Zabiera z sobą pułk 98 i jedną kompanią artyleryi; za przybyciem jego na wyspę ś. Maurycego przyłączy się do niego stojący tam 50 pułk piechoty. Liczba udającego się z nim wojska wynosić będzie 1500 ludzi.

Kapitan Elliot, który z Chin powrócił, mianowany był jeszcze przez Lorda Palmerston Generalnym Konsulem w Texas, w wynagrodzeniu za odwołanie go z Chin. Nie wiadomo jednak, czy na tym urzędzie przez teraźniejsze ministerstwo potwierdzonym będzie.

Standard donosi, że Podsekretarz p. Lucas w skutek rozkazu Kommissarza borów i lasów ofiarował w podarunku Lordowi Majorowi Dublina dwie piękne sarny. Kanclerz udzielił p. O'Connel potrzebną władzę do utrzymania spokojności w hrabstwie Dublina.

Spodziewany z Chin dowóz herbaty podają na przeszło milion funtów.

W Irlandyi tak są targi przepełnione śledziami, że beczka kosztuje najwięcéj 22 szyl. (45 złp.).

W nocy z d. 1. na 2. b. m., uderzyły o siebie na kanale dwa szonery: duński handlowy Gibson i angielski Mark Breeds. Duński, napełniony będąc żelazem, zatonął natychmiast, a z osady jego uratował się tylko Kapitan, wyskoczywszy szczęśliwie na okręt angielski, który także znacznie został uszkodzony.

Miss Anson, siostra Podskarbiego Xięcia Albrechta, okropnym sposobem utraciła życie; przejeżdżając się konno po Hyde-Park, nagle koń jéj przestraszony rozbiegał się i zrzucił ją na ziemię tuż przed jadący powóz, którego koła przeszły jéj przez szyję. W kilka godzin oddała ducha.

D. 4. Listopada stawiono przed sądem policyjnym w Guildhall, młodą służącę, która z z wysokiego mostu Blackfriars skoczyła do Tamizy, ale wnet wydobytą została. Urzędnik magistratu kazał ją zaprowadzić jako zbrodniarkę do więzienia kryminalnego Newgate, gdzie przez sąd przysięgłych sądzona będzie, mówiąc przytém: że ponieważ samobójstwa przez topienie się, tak teraz weszły w modę, że od niejakiego czasu na samym moście Blackfriars zdarza się jednéj nocy 3 lub 4 takie przypadki i ponieważ samobójstwo tak jest zbrodnią, jak zamordowanie bliźniego, przeto potrzeba skuteczny dać przykład.

Z dnia 20. Listopada.

Stósownie do gazety tutejszéj, Planet, d. 17. m. b. rano kuszono się o podpalenie tak nazwanych Horseguards, gdzie jest wydział naczelnego wodza armii. Podług doniesienia téj gazety dnia wspomnianego kula palna z łoskotem do piorunu podobnym wpadła w dziedziniec gmachu przed nogi stojącej tam straży. Podobną kulę rzucono równocześnie w dziedziniec koszar leżących za galeryą narodową w Charing Cross. Zdaniem wymienionéj gazety, władze sprawy téj w ścisłéj skrytości dochodzą; badano wiele osób i rozumiano, że się może uda wykryć i sprawców pożaru Toweru, jeżeli, jak niektórzy mniemają, i tam ogień był podłożony; zdaje się wszelako, że dotąd nic nie wyśledzono.

Hiszpania.

Z Madrytu, dnia 13. Listopada.

Uważamy od dni kilku, że kommunikacye między Prezesem Rady i Sprawującym interesa francuzkie znowu częstszémi i przyjaźniejszémi się stają. — Dopis, o godzin. 10. wieczór. Dzwonią na gwałt; w północnéj części miasta gwałtowny pożar wybuchnąć miał.

Belgia.

Z Bruxelli, dnia 19. Listopada.

W kopalniach węgla w Hennegau dnia 16. m. bież. okropne się wydarzyło nieszczęście; w głębokości 1450 stóp nastąpiła explozya gazu, w skutek któréj 29 robotników zasypanych zostało.

W Lowen w menażeryi p. Pensolle, zdarzył się przed kilku dniami przypadek, że lwica podczas widowiska w obec licznéj publiczności, wyłamawszy kratę swéj klatki, rzuciła się na parter. Przytomności umysłu p. Ponsolle udało się jednak zapobiedz wszelkiemu nieszczęściu, przez pochwycenie dzikiego zwierza i zaniesienie go napowrót do klatki.

Major Kessels od artyleryi został onegdaj aresztowany i w ścisłem osadzony jest więzieniu.

Niemcy.

Z Hamburga, dnia 6. Listopada.

Dom bankowy Portugalski Dos Santos Monteira, ustawiony w Altonie, zbankrutował. Podług billansu, deficit wynosi 2,500,000 marków banco. Ledwo dwa tygodnie minęło jak głowa tego domu, don Jose Antonio dos Santos, który był konsulem generalnym Portugalskim, wypłynął ztąd naczele flotylli zło-

Jonéj z dwunastu wielkich okrętów, dla zajęcia w posiadłość obszernych ziem, oddanych mu przez Rząd Portugalski na zachodniem wybrzeżu Afryki, z warunkiem założenia na nich kolonii. P. dos Santos zabrał z sobą w téj wyprawie kilka znakomitych uczonych, wielką liczbę rolników, rzemieślników i artystów, całkowitą orkiestrę i pięćdziesiąt młodych kobiet rzadkiéj piękności rodem z Hamburga i Xięstwa Holsztyńskiego.

Szwajcarya.

Z Bernu, dnia 14. Listopada.

(*Gazeta Pow*) — Od tygodnia niemal zwraca się uwaga publiczna prawie wyłącznie na Genewę, gdzie nie bez trudów i zręczności w ciągu wszystkich od 1830. r. zagrażających burzy utrzymana budowla konstytucyi państwa z 1814. roku naraz upadkiem grozi. Od owego wielkiego zgromadzenia narodowego, poczytywanego początkowo przez władzców genewskich za małoznaczne, powstało znaczne wzburzenie umysłów pomiędzy rozmaitemi klassami. Za powrotem Syndyka Rigauda z Sejmu ogólnego, otrzymał tenże adres od blisko 90 członków rady reprezentacyjnéj, wynurzający życzenie, aby natychmiast złożono liczną Komisyą z obydwóch rad, w któréjby różne znane polityczne zdania krajowe zastępowane były, a to dla zebrania tamże uwag i życzeń obywateli i wręczenia ich następnie z własnemi uwagami Radzie stanu. Rada stanu dała niepewną odpowiedź, jakoby wniesiony krok nie był przyzwoicie uczyniony; za kilka dni miała się zebrać Rada administracyjna, a w tedy będzie można wniosek każdego pojedyńczego członka, stósownie do ważności rzeczy, pod ścisłą wziąść rozwagę. Związek z dnia 3. Marca rozwinął ostatniemi czasy wielką czynność, pisma ulotne, mające opinią publiczną na zmianę dotychczasowéj konstytucyi przygotować, szybko po sobie następowały, a wady dotychczasowego stanu politycznego surowemu uległy rozbiorowi. Po odebraniu odpowiedzi od Rady stanu zebrał się w poniedziałek, d. 8., Związek z d. 3. Marca i wydał nowy adres do Rady stanu, w którym się szczególnie przeciw cząstkowéj zmianie oświadczono i konieczności obszerniejszéj i silniejszéj zmiany dowodzono. Końcowo domagano się: 1) nowéj reformy systematu obiorczego, aby przez rozszerzenie prawa obiorczego dojść lepszéj reprezentacyi całego kraju, 2) zniżenia liczby członków obydwóch Rad, 3) lepszéj organizacyi władz prawodawczych i odosobnienia ich od władz wykonawczych, 4) znacznego ograniczenia urzędowania członków Rady prawodawczéj i ponawiania téj władzy w większych oddziałach, 5) lepszego rozdzielenia inicyatyw między obiema Radami, 6) uznania prawa petycyjnego w rzeczywistości i 7) dobrego prawa municypalnego dla całego Kantonu wraz z doborową Radą gminną dla miasta. Adres ten doręczono nazajutrz. Lubiony powszechnie Syndyk Rigaud wezwał tymczasem najznakomitszych naczelników wielkich fabryk i rękodzielni do siebie i prosił ich, aby swych robotnikom ruch odradzali. Oświadczenie ich miało być zaspakajające. Przeciw adresowi Związku z d. 3. Marca układają teraz drugi na korzyść Rady, który się tymczasem bynajmniéj przeciw zmianom na drodze prawnéj nie oświadcza. Podług ostatnich doniesień wzburzenie umysłów znacznie się wzmogło. Wybuchowi raczéj wpływ naczelników nieukontentowanych, nie zaś siła rządu zapobiegła. Rada stanu już się podobno wnioskiem do zmian zajmuje. Gwałtów i scen okropnych, jakie się w ciągu ostatnich 90 lat wydarzyły, teraz zapewne obawiać się nie trzeba, a zresztą Genewa nie wywierała zbyt wielkiego wpływu na inne kantony. Spodziewać się zatém należy, iż zmiana, jakiegokolwiek rodzaju być może, bez smutnych przeminie wypadków, i nakoniec tem się okaże, czém w innych krajach jest zmiana ministeryalna. Przedłużenie niespokojności i gwałtowna niezgoda wpływałyby zresztą szkodliwie na dobry byt ludności, a Genewczyk dobrym jest rachmistrzem.

Włochy.

Z Neapolu, dnia 6. Listopada.

(*Gaz. Powsz.*) — N. Królestwo podczas ostatniéj, okropnéj burzy znajdowali się właśnie na morzu, płynąc z Trapani ku Palermo, gdzie téż szczęśliwie, choć nie bez niebezpieczeństwa stanęli. Pojazdy królewskie i furgony, które lądem do Palermo wyprawiono, zostały przez bandę rozbójników napadnięte i mimo licznéj eskorty, która przemocy ustąpić musiała, złupione. Rozbojom takowym żaden środek rządu nie zapobiegnie, kiedy ubóstwo i nędza się upowszechniły.

Turcya.

Z Konstantynopola, dn. 6. Listopada.

(*Gaz. Powsz.*) — W wydziale spraw wewnętrznych panuje nadzwyczajna czynność; w tygodniu zeszłym odbyła się tam konferencya, na którą też reprezentantów wielkich mocarstw zaproszono. W publiczności upowszechniło się zdanie, że przedmiot narady musiał być bardzo ważny, kiedy podczas Ramandansu Dywan zwykle posiedzeń nie odbywa.

— — Przed kilku dniami przystąpił Sułtan do wyboru naczelnego wodza armii całéj. Jacuba Baszę wyniósł na ten ważny urząd.

Porta uzbrajania wojenne, z szczególną gorliwością popierane, tém usprawiedliwia podaniem, że niebezpieczne wyśledzono zabiegi poddanych chrześciańskich J. Wysokości, i że postawa i dotychczasowe postępowanie Grecyi słuszną wzbudza obawę o dalszą trwałość pokoju na Wschodzie. W skutku téj deklaracyi Reis-Effendi, Rifaat-Basza, zaprosił Reprezentantów mocarstw, które traktat Londyński z dnia 6 Lipca 1827. r. pod względem Grecyi podpisały, na konferencyę, która też dnia 29. Października między Ministrami tureckimi i Posłami Francyi, Anglii i Rossyi się odbyła. Tu Rifaat Basza konferencyi zażalenie Porty na zabiegi Grecyi przedłożyć miał, obejmujące — według pogłoski — siedem zarzutów. Główne zażalenia ściągają się do postępowania władz greckich z poddanymi tureckimi, oraz do nieuzasadnionego wzbraniania się podpisania zawartego niedawno traktatu handlowego, do usiłowań państwa greckiego, aby ludność ledwie powstałego Królestwa z wielkim dla Turcyi uszczerbkiem i z naruszeniem praw internacyonalnych, pomnażać, do brania się nieprzyjaznego Grecyi podczas ostatniego powstania Kandyotów, nareszcie do zabiegów rządu greckiego w celu rozprzestrzenienia granic wytkniętych mu przez układy, które mocarstwa wielkie potwierdziły. Naturalnie punkt ostatni jest najważniejszym a Porta twierdzi, że na udowodnienie tych zażaleń pewne i autentyczne posiada dokumenta.

Podług nadesłanéj tu listy urzędowéj z Egiptu, 6725 Syryjczyków odesłanych zostało z tego kraju do Syryi.

Hafiz Basza, Reszyd Basza i Fethi Achmed Basza, zakładają tu wspólnie pierwszą fabrykę szkła w Turcyi, na rządzcę któréj przyjęli pewnego polskiego renegata.

Z nad granicy tureckiéj, d. 28. Październ.

Nakoniec załatwione zostały nieporozumienia pomiędzy Władyką Czarnogórza a rządem austryackim względem uregulowania granic. Tym więc sposobem na silnéj podstawie zawarty został traktat pokoju i zgody pomiędzy obiema stronami i spodziewać się należy, że już nigdy nie będzie zerwany.

Syrya.

Z Suez, dnia 4. Października.

Według ostatnich wiadomości z Arabii, W. Szeryf Mohamed Ebn-Aun został na godność swoją potwierdzony i szablą honorową udarowany. To najlepsza droga, jaką Porta obrać mogła.

General Ventura, który w towarzystwie córki swojéj, Komodora Bremer i Kapitana Elliot przybył z Bombaj na pokładzie okrętu Cleopatra, wracając przez Egipt do Francyi, jestto zasłużony oficer armii Napoleońskiéj, również rodem Korsykanin, wszedł po upadku cesarstwa najprzód w służbę któregoś z Xiążąt perskich, w r. 1827 do armii Rundżyt Singh'a. Mieszkanie jego w Lahorze było przepysznie podług wschodniego zwyczaju urządzone, pomiędzy innemi samych fontan było 90. Osborne opowiada kilka zabawnych anekdot o sposobie życia tego francuzkiego oficera; i tak raz szczególny zrobił zakład z Maharadżą (władzcą) i zwycięzko w haremie się popisał. Ostatniem jego wojenném dziełem w Pendżawie było pokonanie bandy powstańczéj nad północno-wschodnią granicą. Artyleryą Rundżyt Singh'a urządził doskonale na stopę europejską.

Stany Zjednoczone północnéj Ameryki.

Z Nowego-Yorku, dnia 25. Październ.

Tutejszy Journal of Commerce głosi, że Anglia ma zamiar opanować leżącą tu w poblizkości wyspę Kuba, będącą własnością Hiszpanii. »Anglia wie dobrze, (dodaje ten dziennik), że to napełniłoby Stany Zjednoczone wielką niespokojnością, gdyby Kuba była w czyjem inném posiadaniu, a nie Hiszpanii i dla tego nie wierzymy téj wieści. Mamy już z Anglikami tyle sporów, że spodziewać się należy, iż liczba ich nie będzie powiększona.«

Courrier des Etats Unis donosi, że z San Juan nadeszła do New-Yorku wiadomość, która ściąga się do dawniéj udzielonego doniesienia, iż zmarły napoczątku tego roku Król Musquitów, indyjskiego pokolenia, w prowincyi Honduras, zapisał swoje Królestwo Królowéj angielskiéj. Ta uznała ten zapis za korzystny, i d. 15. Sierpnia mianowany przez nią nowy Król Musquitów, przybył już do San Juan na angielskim brygu wojennym i w towarzystwie angielskiego Gubernatora osady Beliza. Nowy ten Król rozkazał zaraz wszystkim cudzoziemcom, aby przed 1 Marca r. 1842 kraj jego opuścili, a nieposłusznym grozi zemstą Anglii. Poczém udał się do Bocotoro, innego portu i tam podobny wydał rozkaz.

O wspomnianem już usiłowaniu spalenia dwóch parostatków angielskich, stojących pod Czipewa, dowiadujemy się teraz, że zamiar ten miał być uskuteczniony w nocy, ale przez czujność szyldwacha nie udał się. Sprawcy uciekli. W miejscu, gdzie miała nastąpić explozya, znaleziono beczkę ze 100 funtami prochu w bagnie ukrytą.

List z Texas donosi, że General Houston obrany został powtórnie Prezydentem téj nowéj rzeczypospolitéj.

Rozmaite wiadomości.

Ze Lwowa, dnia 20. Listopada. — W połowie przyszłego miesiąca czeka nas rzadka w swoim rodzaju przyjemność: oto kilkanaście osób płci obojéj z naszego wyższego towarzystwa umyśliło jako amatorowie dać przedstawienie sceniczne na tutejszym teatrze publicznym; o ile nam wiadomo, grane być mają trzy komedye, jedna polska a dwie francuzkie; dochód z tego przedstawienia przeznaczony jest na fundusz »Lwowskiego Towarzystwa Dobroczynności.« — Dowiadujemy się, iż plac przy seminaryum łacińskiém, obok stawiającego się budynku dla Instytutu wychowania młodzieńców do stanu duchownego, miał Jego Exc. JX. Arcybiskup Lwowski nabyć, i zamierza kazać na nim postawić pałac na rezydencyę arcybiskupią. Tym sposobem przybyłaby nowa ozdoba miastu naszemu, które szczególniéj w ostatnich latach, w czystości, poprawie bruku, uregulowaniu placów, a nareszcie w okazałych gmachach, więcéj może stosunkowo postąpiło, niż jakabądź inna stolica.

Oświetlenie teatru. — Pan Karol Demuth, słynny fabrykant pająków, luster i lamp w Wiedniu, który już 27 teatrów oświetlenie z najpomyślniejszym skutkiem urządził, pracuje teraz nad wielkim pająkiem i innémi naczyniami do oświetlenia nowego teatru hr. Skarbka we Lwowie.

Olbrzymi słownik. — W Rzymie zaczęto wydawać zeszytami słownik wszystkich języków na całéj kuli ziemskiéj, wraz z wszystkiémi tychże narzeczami. Żałować należy, że nic podobnego przed 6000 laty nie przedsięwzięto; możeby ludzie przy stawianiu wieży babilońskiéj, łatwiéj się byli zrozumieć mogli!

Nowy dziennik. — W Konstantynopolu ma wychodzić nowy dziennik w języku włoskim, pod nazwą: „Il Progresso Bizantino.“

Stepy Nogajskie.

Stepy te rozciągają się na dół po lewym brzegu morza Azowskiego, na sto wiorst w pozdłuż od rzéki Mołoczny do rzéki Berdy i na 50 wiorst szérokości; zajmują w sobie przeszło 360,000 dziesięcin przestrzeni.*) Cała ta rozległość usypana jest kurhanami czyli mogiłami i posągami, to jest bałwanami, co świadczy, że była niegdyś zamieszkana ludnym i dzielnym narodem. Ziemia urodzajna miejscami słona i pokryta solnémi jeziorami. Warstwa pruchnicy, czyli czarna ziemia zmiészana z wapnistémi i gliniastémi częściami składowémi, zajmuje arszyn (blizko 5 ćwierci łokcia polskiego) głębokości. Step w ogólności suchy, z lasów obnażony, i chociaż zdaje się być płaskim, wszelakoż porznięty niejakiémi wklęsłościami, któremi na wiosnę strumienie się toczą. W lecie nigdzie prawie nie ma zdrojów żywéj wody, trzeba ją ze studni dostawać. Od Kwietnia do Czerwca zielenieją się równiny soczystémi trawami i osypane kwieciem, osobliwie tulipanami i lilijami. Na brzegu morza rośnie słodka lukrecyja i chrzan nadzwyczajnéj wielkości, po kilka arszynów długości i lepszego smaku, niż pospolity; krzaki tylko gdzieś niegdzieś w nizkich dolinach widzieć można. Sadów bardzo mało, a lasów wcale nie masz. Mieszkańcy palą kiziakiem, to jest cegiełkami z gnoju zwierzęcego. Nadbrzeża dosyć wzniosłe, wyjąwszy wklęsłych parowów w morze wpadających Im daléj ku północy, tém wznioślejsze położenie stepu; tak, że na północnéj granicy, podnosi się do 200 stóp nad powierzchnią morza. Z rzék główna: Mołocznajawoda; lecz i ta w lecie prawie całkiem wysycha; zaś Berda i Obitoczna, jeszcze mniéj w wodę obfite. Z zwierząt znajdują się: wilki, lisy, susły, łasice, tchórze, jeże, zające, żórawie, dropie, gołębie, czaple, bociany, a po brzegach morza, łabędzie, pelikany i t. p. W rzéce Mołocznaja i drugich, znajdują się: karpie, szczupaki, czeczugi, okonie, żółwie i mnóstwo raków; z owadów i płazów: chrząszcze, motyle różnego rodzaju, węże, jaszczurki, szarańcza, a w lecie mnóstwo much drobnych.

Często wydarzają się w stepach pożary, jużto z nieostrożności, jużto z nadzwyczajnego gorąca lub téż umyślnie podłożone, ażeby oczyścić pola z szkodliwych chwastów. Dla tego też zwyczajnie, gdy stara trawa uschła, a nowa jeszcze nie zeszła, podpalają stepy; płomień rozciąga się po suchych badylach za wiatrem i rozwija kłęby dymu po płaszczyźnie. W lecie podobne pożary są straszne i ze wszystkiém obnażają ziemię.

Klimat, uważając położenie stepu, dosyć ostry, z powodu, że kraina nie zasłoniona od północnych wiatrów. Ciepło dochodzi do 30°, mrozy bywają od 10 do 20. Śnieg, choć spadnie, długo nie poleży. W Październiku mrozy, a w Lutym bydło już się pasie. Nocy nader chłodne. Temperatura zmienia się po razy kilka na dzień i sprawia febry. Mieszkańców nogajskich Tatarów obojéj płci jest przeszło 35,000 dusz.

(Z Oczerkowa Rossyi 1840.) D. Z.

*) Dziesięciwa, desiatyna, miara płaszczyzny gruntu czyli morg rossyjski, zawierający w sobie 2,400 sążni kwadratowych. (Przyp. tłóm.)

OBWIESZCZENIE.

W dniu 9. Września r. b. o godzinie 2 po południu trafiło czterech dozorców pogranicznych w obwodzie granicznym pomiędzy osadami Marciakowskie i Harłak w powiecie Schildbergskim położonemi, na pewną ilość osób z 13 sztuk świnmi pośrednimi, które, gdy nieznajomi zaganiacze na zawołanie Officyalistów zaraz zbiegli, jako na domysł z Polski przemycone przyaresztowane i następnie za Talarów 51. srg. 7. fen. 6. przez publiczną licytacyą sprzedane zostały.

Nieznajomi właściciele tychże świń, wzywają się do udowodnienia prawa swego na zebraną kwotę licytacyjną, stósownie do §. 60. prawa Celnego z dnia 23. Stycznia 1838 roku, z tém nadmienieniem: że jeżeli się w przeciągu cztérech tygodni, od dnia tego rachując, w którym niniejsze obwieszczenie ostatni raz umieszczone zostanie w dzienniku Regencyjnym u Głównego Urzędu Celnego w Podzamczu nikt nie zgłosi, summa wspomniona na rzecz skarbu obrachowaną zostanie.

Poznań, dnia 23. Października 1841.

Prowincyalny Dyrektor Poborów.
(podp.) Massenbach.

OBWIESZCZENIE.

Zakazano z strony policyi, ażeby chłopcy podczas zimy promenady przy ulicy i placu Wilhelmowskim do ślizgania, biegania na łyżwach lub też do rzucania pigułkami ze śniegu nie używali, także żeby sanek do wozów celem jechania takim sposobem nie uwiązywali.

Gdy zakaz ten dla bezpieczeństwa publiczności i dla zapobieżenia przypadkom nieszczęśliwym wydany został, zatem rodzice, opiekuni i nauczyciele niniejszem wzywają się, iżby dzieciom, wychowańcom i studentom ścisłe zastósowanie się do powyższych przepisów polecili, z tém oraz zastrzeżeniem, że w razie uchybienia takowych karę pieniężną lub cielesną oczekiwać mogą.

Poznań, dnia 20. Listopada 1841.

Królewskie Dyrektoryum policyi.

Ku łaskawemu uwzględnieniu.

Mozolna praca naprowadziła mnie nareszcie na przeistaczanie wszelkiego rodzaju lamp podług konstrukcyi Benklera, w których tran podobnie bez odoru jak olej się wypala. Mieć także będę zawsze w zapasie lampy Benkleroskie.

M. Kierski,
blacharz, ulica Szeroka Nr. 18.

Złotnik Karol Walter, mieszkający pod Nrem. 19. ulicy Wrocławskiéj poleca się łaskawym Prześwietnéj Publiczności względom i pochlebia sobie, iż tak z strony gustownych robót, szybkiéj usługi, jako téż z strony najumiarkowańszych cen potrafi sobie zaskarbić Jéj zaufanie.

Poznań, dnia 26. Listopada 1841.

Jedwabne i wełniane materye na płaszczyki i suknie, duże chustki na szyję i weśtki axamitne i jedwabne, w znacznym doborze, sprzedaią się po znacznie zniżonych cenach fabrycznych w rynku Nr. 79. na pierwszém piętrze, w domu P. Ephraim, handlerza żelaza.

Kurs giełdy Berlińskiéj.

Dnia 25. Listopada 1841.

	Stopa prC.	Na pr. kurant papierami.	Na pr. kurant gotowizna.
Obligi długu państwa . . .	4	$104\frac{1}{4}$	$103\frac{3}{4}$
Pr. ang. obligacje 1830. . .	4	102	$101\frac{1}{2}$
Obligi premiów handlu morsk.	—	$80\frac{3}{4}$	$80\frac{1}{4}$
Obligi Kurmarchii	$3\frac{1}{2}$	$102\frac{1}{8}$	$101\frac{5}{8}$
Berlinskie obligacje miejskie	4	$103\frac{2}{3}$	—
Elblągskie dito	$3\frac{1}{2}$	—	—
Gdańskie dito w T.	—	48	—
Zachodnio-Pr. listy zastawne	$3\frac{1}{2}$	$102\frac{1}{4}$	—
Listy zast. W. X. Poznańskiego	4	$105\frac{1}{2}$	105
Wschodnio-Pr. listy zast. .	$3\frac{1}{2}$	$102\frac{1}{8}$	—
Pomorskie dito	$3\frac{1}{2}$	102	$101\frac{1}{2}$
Kur- i Nowomarch. dito . .	$3\frac{1}{2}$	$101\frac{5}{8}$	$100\frac{1}{8}$
Szląskie dito	$3\frac{1}{2}$	—	$100\frac{1}{2}$
Akcje			
Kolei Berlińsko-Poczdamskiéj	5	$122\frac{1}{2}$	$121\frac{1}{2}$
dito dito akcje a prioris .	$4\frac{1}{2}$	—	$102\frac{1}{8}$
Kolei Magdebursko-Lipskiéj	—	$119\frac{3}{4}$	$108\frac{1}{4}$
dito dito akcje a prioris .	4	—	$102\frac{1}{4}$
Kolei Berlińsko-Anhaltskiéj	—	105	104
dito dito akcje a prioris .	4	$102\frac{1}{4}$	—
Kolei Düsseldorf.-Elberfeld.	5	$90\frac{1}{2}$	$89\frac{1}{2}$
dito dito akcje a prioris .	5	$102\frac{1}{4}$	—
Kolei nadreńskiéj	5	94	93
dito dito akcje a prioris .	4	101	—
Złoto al marco	—	—	—
Frydrychsdory	—	$13\frac{1}{2}$	13
Inne monety złote po 5 tal.	—	$8\frac{1}{8}$	$7\frac{5}{6}$
Disconto	—	3	4

Ceny targowe w mieście Poznaniu. Dnia 26. Listopada 1841. r.	od Tal.	od sgr.	od fen.	do Tal.	do sgr.	do fen.
Pszenicy szefel	2	17	6	2	20	—
Żyta dt.	1	10	—	1	12	6
Jęczmienia dt.	—	22	6	—	25	—
Owsa dt.	—	18	6	—	19	6
Tatarki dt.	—	20	—	—	22	6
Grochu dt.	—	27	6	1	—	—
Ziemniaków dt.	—	8		—	9	—
Siana cetnar	—	25	—	—	26	—
Słomy kopa	7	25	—	8	—	—
Masła garniec	1	20	—	1	22	6
Spirytusu beczka	13	—	—	13	10	—